

221 ปี ร่วมสวดดีรำลึกถึง สมเด็จพระโต วัดระฆัง

นำเสนอเมื่อ : 13 เม.ย. 2552

ปวงข้า ขทวยราษฎร ศิษย์พุทธศาสน์ พระชินศรี ยอกรอัญชลี สดุดีพระผู้ทรงธรรม

221ปี สดุดี สมเด็จพระพุฒาจารย์(โต พรหมรังสี)

.....

ล ุ 17 เมษายน เวียนบรรจบ

สองร้อยยี่สิบเอ็ดครบ สบดีถึ

คือวันคล้ายวันเกิดองค์พระมุนี

สงเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) วัดระฆัง

ขอน้อมอภิวาทเบื้องบาทศาสนสงฆ์

พระผู้ทรงเปี่ยมล้นด้วยมนต์ขลัง

พระคาถาชินบัญญัติดัดตัวตรึง

พระผู้ทรงพลังความเมตตา

“หมั่นสร้างบารมีไว้...แล้วฟ้าดินจะช่วยเอง”

คือวาตะเปล่งประกาศธรรมเทศนา

หลากหลายบทสถ้อยร้อยเสวนา

ล้วนให้ศิษยาพาฟังตน

แม้จะสองร้อยกว่าปีที่พ้นผ่าน

แต่สายธารศรัทธาธรรมนำกุศล

ระลึกชอบเพียรชอบขอบกมล

สาธุชนคนใฝ่ดี น้อมเกศ บูชาเชิด เทิดพระคุณ.

ด้วยความเคารพ-ศรัทธาในพระบารมี

ประวัติเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี

1 ประวัติย่อเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี

สถานที่เกิด

1. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงเรียบเรียงประวัติของเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสีไว้เป็นความย่อๆ เรียกว่า “เรื่องตั้งพระราชอาณัติผู้ใหญ่ในกรุงรัตนโกสินทร์” พิมพ์ขึ้นปีพ.ศ. 2466 กล่าววว่า “...สมเด็จพระพุฒาจารย์ มีนามเดิมว่า “โต” เมื่ออุปสมบทในพระพุทธศาสนา ไดนามฉายาว่า “พรหมรังสี” อุปบัติขึ้นเมื่อวันพฤหัสบดี เดือน 5 ขึ้น 12 ค่ำ ปีวอก ตรงกับวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2331 ที่บ้านท่าหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา...”

2. มหาอำมาตย์ตรี พระยาทิพโกษา (สอน โลหะนันท์) รวบรวมประวัติเจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี และเรียบเรียงเรื่องปีพ.ศ. 2473 กล่าววว่า “...สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) อุปบัติขึ้นที่บ้านที่ปลูกใหม่บางขุนพรหม กรุงเทพฯ...”

บรรพชาและอุปสมบท

เมื่อถึงวัยพอสมควรแล้วได้บรรพชาเป็นสามเณรในพระพุทธศาสนา ต่อมาปรากฏว่า พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงโปรดและเมตตาสามเณรโตเป็นอย่างยิ่ง ครั้นอายุครบอุปสมบทปีพ.ศ. 2350 ได้โปรดเกล้าฯ ให้อุปสมบทเป็นนาคหลวงที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม มีสมเด็จพระสังฆราช (สุก) เป็นพระอุปัชฌาย์ ในรัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงโปรดฯ รับไว้ในพระราชูปถัมภ์

ชุดงศวัตร์ และไม่ปรารถนาสมณศักดิ์

ครั้นถึงรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จะทรงสถาปนาสมณศักดิ์เพื่อยกย่องในกิตติคุณ และเกียรติคุณแต่ท่านไม่ยอมรับ (ปกติท่านไม่ปรารถนายศศักดิ์ดังจะเห็นได้จากเจ้าประคุณสมเด็จฯ ศึกษาพระธรรมวินัยแตกฉาน แต่ไม่ปรารถนายศศักดิ์จึงไม่ยอมเอาแปลหนังสือเพื่อเป็นพระเปรียญ) ต่อมาเลิกกันว่า “...ท่านออกธุดงค์ไปตามสถานที่ต่างๆ และได้สร้างปูชนียสถานในที่ต่างๆกัน เช่น สร้างพระพุทธรูปไสยาสน์ไว้ที่วัดสือ ตำบลไถ่จัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สร้างพระพุทธรูปหลวงพ่อดำ วัดไชโย จังหวัดอ่างทอง นอกจากนี้ยังมีปูชนียสถานที่เจ้าประคุณสมเด็จฯ ได้สร้างไว้ในที่ต่างๆอีก ซึ่งทุกอย่างที่ท่านสร้างจะมีขนาดใหญ่โตสมกับชื่อของพระคุณของท่าน อนึ่ง เจ้าประคุณสมเด็จฯ ไม่ว่าท่านจะไปอยู่ ณ ที่ใดที่ท่านยอมเป็นที่รักใคร่ของมหาชนทุกหนทุกแห่งและด้วยบารมีของเจ้าประคุณสมเด็จฯ นี้เอง จึงทำให้บรรดาพุทธศาสนิกชนในยุคนั้นเคารพเลื่อมใส ดังจะเห็นได้จาก พระพุทธรูปองค์ใหญ่โตที่ท่านสร้างจะต้องใช้ทุนทรัพย์และแรงงานจำนวนมากในการก่อสร้าง จึงจะทำได้สำเร็จ ฉะนั้น จึงสรุปได้โดยไม่ต้องสงสัยเลยว่าเมื่อท่านจะทำการใดคงต้องมีผู้ทิศทั้งทรัพย์และแรงงานช่วยทำการก่อสร้างปูชนียวัตถุจึงสำเร็จสมดังนามของท่านทุกประการ

สมณศักดิ์สมเด็จพระพุฒาจารย์

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) พระองค์ทรงโปรดปรานสมเด็จฯ เป็นอย่างมาก ต่อมาในปี พ.ศ. 2395 ได้พระราชทานสมณศักดิ์ครั้งแรกถวายเป็นพระราชอาคันตุกะที่พระธรรมกิติ ขณะนั้นท่านอายุ 65 ปี ครั้นนั้นท่านยอมรับสมณศักดิ์ (โดยมีเหตุผลที่ทำให้ต้องยอมรับสมณศักดิ์) ครั้นต่อมาอีก 2 ปี คือพ.ศ. 2397 ได้รับการสถาปนาสมณศักดิ์เป็นพระราชอาคันตุกะผู้ใหญ่ “ พระเทพกวี “ อีก 10 ปี (พ.ศ. 2407) จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาสมณศักดิ์ขึ้นเป็นสมเด็จพระพุฒาจารย์ มีนามจารึกตามหิรัญบัฏว่า “ สมเด็จพระพุฒาจารย์ ” เอนกปริชา วิสุทธศีลจรรยาสมบัติ นิพัทธคุณ สิริสุนทร พรตจาริก อรัญญิกคนถศร สมณนิกรมหาปริณายก ตรีปิฎกโกศล วิมลศีลขันธ์ ณ วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร พระอารามหลวงฯ อนึ่งกิตติคุณ และชื่อเสียงของเจ้าประคุณสมเด็จฯ พระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี ได้ขจรกระจายไปทั่วทิศานุทิศว่า “ เจ้าประคุณสมเด็จฯ คือ ที่พึ่งของสัตว์โลกผู้ตกอยู่ในห้วงของความทุกข์ทั้งมวล ”

องค์หลวงพ่อดำอนุสรณ์งานก่อสร้างครั้งสุดท้าย

ในราวปี พ.ศ. 2410 เจ้าประคุณสมเด็จฯ พระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี ได้มาเป็นประธานก่อสร้างปูชนียวัตถุครั้งสุดท้ายที่สำคัญของท่าน คือ องค์หลวงพ่อดำ ที่วัดอินทวิหาร ครั้นท่านทำการก่อสร้างได้สูงถึงพระนาภี (สะดือ) ก็มีเหตุให้ไม่สำเร็จ เพราะวันเสาร์ รุ่ง 2 ค่ำ เดือน 8 ปีออกตรงกับวันที่ 22 มิถุนายน 2415 เจ้าประคุณสมเด็จฯ พระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี ได้สิ้นชีพิตักษัย (มรณภาพ) บนศาลาเกาบางขุนพรหม สิริอายุคำนวณได้ 85 ปีเศษ และมีชีวิตอยู่ในสมณเพศได้ 65 พรรษา

ที่มา- เว็บคนเมืองบัว.....ขอบคุณครับ